

ความเป็นมาของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนซึ่งมาจากผลิตผลทางการศึกษา ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน ถ้าการศึกษาผลิตกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว การพัฒนาประเทศก็จะเป็นผลดีและเสถียรภาพของประเทศย่อมมั่นคงตามไปด้วย การให้การศึกษาที่ดีแก่พลเมืองจึงถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทุกประเทศควรคำนึง แห่่งให้การศึกษาที่สำคัญที่สุดคือโรงเรียน ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบและจะต้องพัฒนาไปให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การบริหาร การเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นปัญหาอย่างมากต่อครู ซึ่งมีการะกิจในการสอนและอบรมเด็กอยู่แล้ว ย่อมไม่มีเวลาพอที่จะคอยติดตามผลงานทางวิชาการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ทั่วถึง ด้วยเหตุที่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญของปัญหานี้จึงได้ เสนอกระทรวงศึกษาธิการ ขอจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาขึ้น เพื่อให้มีศึกษานิเทศก์เป็นผู้ช่วยเหลือในกานวิชาการ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน

จากบันทึกนิเทศการศึกษา 2524 ได้บันทึกว่า หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์กรม เขตและจังหวัด รวมทั้งสิ้น 1,232 คน เฉพาะในเขตการศึกษา 8 มีจำนวน 109 คน โดยแบ่งเป็นศึกษานิเทศก์เขต 27 คน และศึกษานิเทศก์จังหวัด 82 คน¹

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติ โอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและโรงเรียนประถมศึกษากิจการของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

---

¹กรมสามัญศึกษา, บันทึกนิเทศการศึกษา 2524 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2523), หน้า 398 - 527.

ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.
2523 ดังต่อไปนี้

มาตรา 12 ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและ
ของเจ้าหน้าที่ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียน
ประถมศึกษา ยกเว้นโรงเรียนศึกษาพิเศษและโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ไปเป็นของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการหรือของเจ้า
หน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แล้ว
แต่กรณี มาตรา 14 ให้โอนบรรดาข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการวิสามัญ
ข้าราชการครูและลูกจ้างของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับ
โรงเรียนประถมศึกษา ยกเว้นโรงเรียนศึกษาพิเศษและโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
ไปเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ข้าราชการครูหรือลูกจ้าง
แล้วแต่กรณี ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ¹

จากมาตรา 12 และมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว มีผลให้ศึกษานิเทศก์
กรมบางส่วนที่รับผิดชอบงานการประถมศึกษาและศึกษานิเทศก์จังหวัดทั้งหมดต้องโอนเข้าสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

การนี้เหตุการศึกษาที่จะมุ่งหวังให้ได้รับผลสำเร็จตามความคาดหมายทุกประการนั้นย่อม
เป็นไปได้ยาก บางทีมักจะมีเรื่องของตัวบุคคลเข้ามาเกี่ยวของด้วยเสมอและมีอุปสรรค
ด้านอื่น ๆ พอสมควร อุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการนี้ เหตุการศึกษา ใดแก่ บุคลากรซึ่ง
เป็นอัตรากำลังของหน่วยงานไม่พอเพียงกับความต้องการ เพราะขอบข่ายของงานกว้าง
ขวาง มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบมากเกินไป หรืออีกส่วนหนึ่งก็ศึกษานิเทศก์ยังมี
บุคคลที่ไม่ถึงขั้นที่ของการ เป็นคนว่าขาดความชำนาญและประสบการณ์ด้านต่าง ๆ
บุคลิกภาพไม่เหมาะสมไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ คุรบางส่วนยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกับ
ศึกษานิเทศก์ มองภาพจริงของศึกษานิเทศก์ไปในทางจับผิด²

¹กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สมุด
บันทึกประจำวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2524 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2523), หน้า 17.

²โสภณ จันทรมัย, "บทบาทของศึกษานิเทศก์กับครูประถมศึกษา," วิทยาสาร
26(8 สิงหาคม 2518) : 16 - 17.

เอกวิทย์ ๓ ถดาง ได้ให้ความคิดเห็นว่า

ผู้มีความรู้ย่อมมีอำนาจการครอง (Knowledge is authority) อาจจะเป็นความจริงในแง่ที่ว่า เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นเสนาธิการที่ดี แต่เพื่อให้คำปรึกษาแล้วแม่ทัพจะรับหรือไม่รับวิธีการที่ให้คำปรึกษานั้นก็ได้ ฉะนั้นผู้ที่ทำงานทางวิชาการที่จะสามารถสร้างอาณาจักรของตนเองได้นั้นจะต้อง เป็นผู้ที่มีความสามารถยอดเยี่ยมเป็นที่เชื่อถือใจจริง ๆ เพราะนักวิชาการนั้นเป็นผู้มีอิสระในคานความคิด¹

จากคำกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่จะแก้ปัญหาเรื่องบุคลากร ควรจะต้องพัฒนาคุณภาพของศึกษานิเทศก์ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ เพื่อการประสานสัมพันธ์อันดีในการปฏิบัติงานร่วมกันมากกว่าที่จะหวังแต่การเพิ่มปริมาณของอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ซึ่งกระทำไยยากมากในสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัดในความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอน เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางปรับปรุง สร้างสรรค์พฤติกรรมของศึกษานิเทศก์ให้พัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนในเขตการศึกษา ๘ ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์จังหวัดตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนในเขตการศึกษา ๘

สมมุติฐานการวิจัย

ครูใหญ่และครูผู้สอนในเขตการศึกษา ๘ มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัดไม่แตกต่างกัน

---

¹ กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์, ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา ปี 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สินทวี, 2520), หน้า 60.

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรคือ ครูใหญ่และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8 เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านความประพฤติที่อธรรมและจรรยา
3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง สอง และสามเท่านั้น

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

- ✓ 1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะท่าที อุปนิสัย และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัด
- ✓ 2. ศึกษานิเทศก์จังหวัด หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ 4 - 7 ที่ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด
3. ครูใหญ่ หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8
4. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อกระตุ้น ดึงดูดหรือหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ให้ครูเกิดการเรียนรู้และได้พัฒนาความเจริญในการปฏิบัติงาน
5. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงกิริยาท่าทาง การพูดจาจนถึงการแต่งกาย
6. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมามีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้เกิดสัมพันธภาพอันดีต่อกันและพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน เกิดความร่วมมือประสานงานกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในกิจการงานอย่างน่าพึงพอใจร่วมกัน

7. คุณลักษณะด้านความประพฤติ ศีลธรรม และจรรยา หมายถึง คุณลักษณะ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการวางตนอย่างมีแบบแผนอยู่ในกรอบธรรมเนียมนของสังคมและ ศีลธรรมอันดีงาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- ✓ 1. เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมและปรับปรุงคุณภาพของศึกษานิเทศก์จังหวัดให้ มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ
- ✓ 2. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการคัดเลือกและพัฒนาศึกษานิเทศก์จังหวัดให้มีลักษณะ ตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ
- ✓ 3. เพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้พัฒนาปรับปรุงตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ครูใหญ่และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8 รวม 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

กลุ่มตัวอย่างประชากรสุ่มตัวอย่างโดยวิธี **Stratified Random Sampling** ตามอำเภอร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูใหญ่ ตามจำนวนโรงเรียนที่สุ่มมาจำนวน 358 คน และครูผู้สอนจำนวน 358 คน รวม ประชากร ที่จะใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 716 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างดังนี้

1. สงแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (Open-ended) ไปยังผู้เชี่ยวชาญที่เป็น ศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์จังหวัด ครูใหญ่และครูผู้สอนในเขตการศึกษา 8 จำนวน 300 คน แลวนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน
2. นำผลที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน โดยใช้วิธีประเมินค่า
(Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถาม
ปลายเปิด (Open ended)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครูใหญ่และครูผู้สอนในจังหวัด
เชียงใหม่ซึ่งมีได้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 35 คน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร
การเก็บรวบรวมข้อมูล
ใช้วิธีเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์
การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยวิธี
หาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย
และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูใหญ่กับครูผู้สอนโดยหาค่า
อัตราส่วนวิกฤติ (t -test)

ตอนที่ 3 รวบรวมและประมวลข้อเสนอแนะแล้วจัดเป็นหมวดหมู่

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

บทที่ 1 ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย
ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย นโยบายที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ